ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally, JUDr. Marie Turkové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **A. T.,** zast. Mgr. Evou Kantoříkovou, advokátkou, se sídlem Šumavská 35, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 11. 2010, č. j. 56 Az 107/2009 - 60,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 11. 2010, č. j. 56 Az 107/2009 - 60, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaný rozhodnutím ze dne 9. 12. 2009, č. j. OAM-321/LE-PA03-PA03-2009, zamítl žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 3. 9. 2010, č. j. 56 Az 107/2009 - 49, žalobu napadající uvedené rozhodnutí žalovaného zamítl, přičemž se ztotožnil se závěry správního orgánu.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost a současně s ní požádal o ustanovení zástupce. K této žádosti uvedl, že „*můj případ odůvodňuje plné osvobození od soudních poplatků, jelikož jsem žadatelem o udělení mezinárodní ochrany*.“

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 24. 11. 2010, č. j. 56 Az 107/2009 - 60, zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce. Soud uvedl, že stěžovatel byl vyzván, aby ve

lhůtě do 15 dnů předložil vyplněný formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech,* a aby sdělil, jakým způsobem a v jaké výši platí nájem ubytovateli či pronajímateli a jak si opatřuje finanční prostředky na svou výživu a ošacení. Tyto skutečnosti měl stěžovatel doložit listinnými důkazy. Zároveň byl poučen o tom, že nevyhoví-li výzvě ve stanovené lhůtě, bude návrh na ustanovení zástupce zamítnut. K tomu soud dodal, že výzva byla stěžovateli doručena fikcí podle § 50 odst. 1 o. s. ř. dne 13. 10. 2010, avšak ten ve stanovené lhůtě, tedy do 29. 10. 2010, na ni nikterak nereagoval. Podle závěru soudu tedy stěžovatel neprokázal, že jsou u něho dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, čímž nesplnil jednu z podmínek pro ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel prostřednictvím zástupkyně včasnou kasační stížnost. V ní uvedl, že soud zamítl návrh na ustanovení zástupce „*s odůvodněním, že stěžovatel nevyplnil formulář ..., který mu však byl doručen fikcí a byl pouze v českém jazyce, kterému stěžovatel nerozumí*“. Podle stěžovatele soud nesprávně posoudil jeho majetkové poměry. Ty totiž vyplývaly ze správního spisu a žádosti o ustanovení zástupce. Ve správním řízení stěžovatel tvrdil, že je zcela nemajetný a nemá žádné úspory. K těmto skutečnostem měl soud přihlédnout. Dále stěžovatel zdůraznil, že předmětný formulář, který měl ve lhůtě vyplnit, mu byl „*doručen pouze v českém jazyce, stěžovatel jeho obsahu neporozuměl a nemohl tedy na tuto výzvu žádným způsobem reagovat.*“. Vedle toho stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 11. 2010, č. j. 56 Az 107/2009 - 60, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se k této kasační stížnosti nevyjádřil.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud podrobně věnoval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, kde dospěl k závěru, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat mimo jiné tehdy, „*pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.*“

Podle názoru Nejvyššího správního soudu krajský soud v napadeném rozhodnutí zásadně pochybil a toto jeho pochybení mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Konkrétně se jedná o pochybení krajského soudu spočívající v tom, že výzvu k doložení majetkových poměrů zaslal přímo stěžovateli, aniž by ji opatřil překladem do jazyka, kterému by stěžovatel rozuměl. Toto pochybení je pak možné podřadit pod jinou vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud proto v dané věci shledal kasační stížnost přijatelnou.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že výzva krajského soudu, na jejímž základě měl ve lhůtě 15 dnů doložit svou finanční situaci a majetkové poměry vyplněním formuláře a doložením listinných důkazů, mu byla doručena jednak fikcí a dále pouze v českém jazyce. Nejvyšší správní soud nespatřuje v doručení předmětné výzvy podle § 50 odst. 1 o. s. ř., tedy vhozením do domovní schránky na doručovací adrese žádné pochybení. Proto je třeba vycházet ze skutečnosti, že stěžovateli bylo platně doručeno. Nejvyšší správní soud nicméně shledal pochybení krajského soudu v tom, že předmětnou výzvu neopatřil překladem do jazyka, kterému by stěžovatel rozuměl.

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 2 Azs 52/2005 - 47, www.nssoud.cz, „*ne ve všech případech ... je dána povinnost soudu ustanovit ... tlumočníka. Tato povinnost vzniká soudu pouze tehdy, pokud potřeba ustanovit tlumočníka vyjde najevo, tedy pokud se v řízení objeví konkrétní skutečnosti nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit a pokud se po jejich prověření soudem ukáže, že účastník k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení tlumočníka potřebuje. Takovouto konkrétní skutečností je samozřejmě v první řadě, pokud o ustanovení tlumočníka účastník sám požádá. ... ve správním či soudním řízení nepochybně velmi záleží na přesném pochopení významu toho, co je účastníku sdělováno nebo na co je účastník dotazován, a na jeho rychlé a věcně správné reakci na podněty, výzvy a vyjádření ... Výše uvedené zásady se v modifikované podobě uplatní i ohledně překládání soudních písemností, které jsou doručovány účastníkům, neboť v tomto ohledu není žádného rozumného důvodu rozlišovat mezi úkony soudu učiněnými písemně a úkony soudu učiněnými ústně ... Nelze přehlédnout, že soudobé soudní řízení je kombinací ústního jednání před soudem a písemné komunikace mezi soudem a účastníky. Obě tyto složky soudního řízení mají pro účastníka kardinální význam, přičemž jak při ústní komunikaci, tak při komunikaci písemné hraje významnou roli faktor času (úkony musí účastník učinit nezřídka v krátké lhůtě po doručení či sdělení příslušné výzvy či pokynu soudu, jinak může v určité a nezřídka velmi silné míře oslabit svoji procesní pozici) a faktor odbornosti. Za takovéto situace nelze přijmout názor, že základní právo zaručené v čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod míří pouze k situaci, kdy je nařízeno ústní jednání*“. Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 186/05, http://nalus.usoud.cz „*tam, kde existuje pochybnost o tom, zda je účastník řízení s ohledem na své jazykové znalosti schopen adekvátně reagovat na výzvu soudu ke splnění procesních povinností nebo uplatnění procesních práv v českém jazyce (nebo na ni v důsledku téhož nereaguje vůbec), je třeba úkon soudu provést rovněž v jazyce, kterému účastník řízení rozumí, anebo mu ustanovit tlumočníka.*“. Má-li soud ještě před provedením úkonu k dispozici spis správního orgánu, ze kterého zcela jasně vyplývá, že účastník řízení nezná český jazyk a správní řízení bylo z tohoto důvodu vedeno v jiném jazyce a byl ustanoven tlumočník, musí na to soud reagovat.

Nejvyšší správní soud uvádí, že shora uvedené judikatorní závěry lze plně vztáhnout na nyní posuzovanou věc. V daném případě totiž stěžovatel požádal soud, aby mu byl ustanoven tlumočník pro mongolský jazyk (srov. přípis ze dne 16. 2. 2010 založený na č. l. 18). Tomu krajský soud vyhověl, když tlumočník byl přítomen ústnímu jednání dne 3. 9. 2010 (srov. protokol o jednání na č. l. 46) a dále byl tlumočníkovi zaslán rozsudek krajského soudu (srov. doručenka na č. l. 52). Vedle toho Nejvyšší správní soud poukazuje na skutečnost, že stěžovatel měl tlumočníka již v rámci správního řízení. K těmto klíčovým skutečnostem je třeba v posuzovaném případě přihlédnout a z nich potom dovodit nezákonnost postupu krajského soudu. Krajský soud měl totiž správně zaslat výzvu stěžovateli v jazyce, kterému by rozuměl, a za tím účelem měl využít tlumočnice do mongolského jazyka a zasílanou písemnost opatřit překladem. Teprve při splnění těchto podmínek by bylo možné spojit s nečinností stěžovatele právní následky. Takto však krajský soud nepostupoval, v důsledku čehož nemohl při absenci odpovědi na výzvu k prokázání osobních, majetkových a výdělkových poměrů žádost o ustanovení zástupce zamítnout.

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je krajský soud podle třetího odstavce téhož ustanovení vázán shora uvedeným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V novém rozhodnutí pak krajský soud podle § 110 odst. 2 věty první s. ř. s. rozhodne také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť věc rozhodl bez zbytečného odkladu poté, co mu byla krajským soudem předložena.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. února 2011

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu